

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З КУРСУ:
«Інфраструктура фінансового ринку»

для студентів напряму підготовки
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Київ-2018

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З КУРСУ:
«Інфраструктура фінансового ринку»

Затверджено
на засіданні кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
(Протокол №7 від 13 лютого 2018 р.)

Вченою радою фінансово-економічного факультету
Національної академії статистики, обліку та аудиту
(Протокол №9 від 26 лютого 2018 р.)

Київ-2018

Методичні вказівки з курсу «Інфраструктура фінансового ринку» для студентів
напряму підготовки 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Уклад.:
Ю.Б.Колупаєв, Ю.В.Філосова; За ред. _____ . – К.:
Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2018. – ____ с.

Укладачі: Ю.Б.Колупаєв, к.е.н., доц.
Ю.В.Філосова, асист.

Рецензенти: к.е.н., доц. Пархоменко В.В.,
к.е.н., доц. Іващенко О.А.

ЗМІСТ

Анотація

1. Робоча програма
2. Навчальна програма
3. План лекційних занять з дисципліни
4. План семінарських та практичних занять з дисципліни
5. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів
6. Питання для контролю знань
7. Методи навчання та контролю
8. Критерії оцінювання
9. Рекомендована література

Анотація

Дисципліна «Інфраструктура фінансового ринку» входить до складу нормативних навчальних дисциплін підготовки спеціалістів зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» та «Облік і оподаткування» і викладається у 9 семестрі денної форми навчання.

«Інфраструктура фінансового ринку» представляє собою наукову дисципліну, предметом якої є вивчення складових інфраструктури в рамках фінансового ринку. Цей курс тісно пов'язаний з суміжною дисципліною «Фінансовий ринок».

Метою дисципліни є: формування глибоких фахових знань та практичних навичок щодо організації та забезпечення діяльності суб'єктів інфраструктури, пов'язаної з обслуговуванням руху фінансових активів на фінансовому ринку.

Завдання дисципліни витікають із необхідності опанування студентами необхідними знаннями з теорії і практики розвитку інфраструктури фінансового ринку:

- забезпечення можливостей отримати студентам практичних знань, пов'язаних з організацією суб'єктів інфраструктури обліку цінних паперів та виконання угод за ними;
- аналіз практичних аспектів взаємодії суб'єктів інфраструктури фінансового ринку з органами державного регулювання;
- формування комплексу навичок щодо використання інформаційних технологій в діяльності суб'єктів інфраструктури фінансового ринку.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- сутність інфраструктури фінансового ринку;
- суб'єкти діяльності інфраструктури фінансового ринку;
- аспекти діяльності суб'єктів інфраструктури фінансового ринку в процесі організаційно-технічного забезпечення укладання та виконання угод з фінансовими активами;
- нормативно-законодавче забезпечення функціонування суб'єктів інфраструктури фінансового ринку в Україні;

- основні принципи та методи державного регулювання фінансового ринку.
В результаті вивчення дисципліни «Інфраструктура фінансового ринку» студент повинен вміти на практиці застосувати набуті теоретичні знання з основ інфраструктури фінансового ринку.

1. Робоча програма курсу «Інфраструктура фінансового ринку»

Назва змістових модулей і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	л	практ. (сем)	інд	с.р.	Усього	л	практ. (сем)	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовний модуль I. Теоретичні та правові засади інфраструктури фінансового ринку										
Тема 1. Сутність та складові інфраструктури фінансового ринку	4	2	2		2					
Тема 2. Саморегулюючі організації фінансового ринку	4	2	2		2					
Разом за змістовим модулем	8	4	4		4					
Змістовий модуль II. Складові та учасники інфраструктури фінансового ринку										
Тема 3. Депозитарій та їх функції в рамках національної депозитарної систем	6	2	4		6					
Тема 4. Реєстратори та зберігачі цінних паперів	4	2	2		4					
Тема 5. Діяльність та функції торгівців при організації торгівлі цінними паперами	4	2	2		6					
Тема 6. Фондова біржа	6	2	4		6					
Разом за змістовим модулем 2	20	8	12		22					
Усього годин	28	12	16		26					

2. Начальна програма курсу «Інфраструктура фінансового ринку»

3. План лекційних занять з навчальної дисципліни «Інфраструктура фінансового ринку»

Лекція 1

Тема 1. Сутність та складові інфраструктури фінансового ринку

- 1.1. Роль та місце інфраструктури фінансового ринку.
- 1.2. Складові інфраструктури фінансового ринку.
- 1.3. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку.

Лекція 2

Тема 2. Саморегулюючі організації фінансового ринку

- 2.1. Фінансовий ринок як саморегулюючі організації фінансового ринку.
- 2.2. Завдання та форми регулювання фінансового ринку.
- 2.3. Органи регулювання фінансового ринку.
- 2.4. Законодавче регулювання фінансового ринку в Україні.

Лекція 3

Тема 3. Депозитарії та їх функції в рамках національної депозитарної системи.

- 3.1. Сутність національної депозитарної системи України.
- 3.2. Склад та учасники національної Депозитарної системи.
- 3.3. Види депозитарної діяльності.
- 3.4. Депозитарії та їх функції.
- 3.5. Значення депозитарної системи для розвитку фінансового ринку.

Лекція 4

Тема 4. Реєстратори та зберігачі цінних паперів

- 4.1. Роль та значення реєстраторів та зберігачів цінних паперів для розвитку фінансового ринку.
- 4.2. Реєстратори прав власності на іменні фінансові інструменти.
- 4.3. Зберігачі цінних паперів та їх функції.

Лекція 5

Тема 5. Діяльність та функції торговців при організації торгівлі цінними паперами.

- 5.1. Загальне поняття фінансового посередництва.
- 5.2. Ринок фінансового посередництва.
- 5.3. Діяльність торговців цінними паперами та їх функції.

Лекція 6

Тема 6. Фондова біржа

- 6.1. Фондові біржі та їх завдання.
- 6.2. Організація та функціонування фондової біржі.
- 6.3. Механізм здійснення біржових операцій.
- 6.4. Учасники біржової торгівлі.
- 6.5. Місце Української фондової біржі в класифікації фондових бірж.

4. План семінарських та практичних занять з дисципліни «Інфраструктура фінансового ринку»

Тема 1. Сутність та складові інфраструктури фінансового ринку

- 1.1. Поняття та сутність ринкової інфраструктури.
- 1.2. Фінансова інфраструктура в контексті ринкової інфраструктури.
- 1.3. Сутність інфраструктури фінансового ринку та її складові.
- 1.4. Роль та місце інфраструктури фінансового ринку.
- 1.5. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 5, 6, 15

Терміни для з'ясування:

- ринкова інфраструктура;
- фінансова інфраструктура;
- інфраструктура фінансового ринку;
- складові інфраструктури фінансового ринку
- фондові та валютні біржі;
- брокерські та дилерські компанії;
- комерційні банки;
- інвестиційні та інноваційні фонди.

Практична частина заняття: індивідуальна презентація теми № 1.

Тема 2. Саморегулюючі організації фінансового ринку

- 2.1. Призначення і структура фінансового ринку як саморегулюючої системи економічних відносин.
- 2.2. Основні завдання регулювання фінансового ринку.
- 2.3. Форми державного регулювання фінансового ринку.
- 2.4. Органи регулювання фінансового ринку.
- 2.5. Законодавча база регулювання фінансового ринку в Україні.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 6, 9, 10, 12, 18

Терміни для з'ясування:

- фінансовий ринок;
- ринок грошей;
- ринок капіталів;
- функції фінансового ринку;
- класифікація фінансового ринку;
- саморегулюючі організації фінансового ринку;
- завдання регулювання фінансового ринку;
- форми регулювання фінансового ринку;
- органи регулювання фінансового ринку;
- законодавче регулювання фінансового ринку;
- закони України, що регулюють фінансовий ринок.

Практична частина заняття: індивідуальна презентація теми № 2.

Тема 3. Депозитарії та їх функції в рамках національної депозитарної системи

3.1. Національна депозитарна система, сутність та значення.

3.2. Сфери діяльності Національної депозитарної системи.

3.3. Склад та учасники депозитарної системи.

3.4. Види депозитарної діяльності.

3.5. Депозитарії як складові депозитарної системи та їх функції.

3.6. Значення депозитарної системи для розвитку фінансового ринку.

Рекомендована література: 9, 11, 12, 18

Терміни для з'ясування:

- депозитарна діяльність;
- Національна депозитарна система;
- склад та учасники депозитарної системи;
- види депозитарної діяльності;
- депозитарії та їх функції.

Практична частина заняття: індивідуальна презентація теми № 3.

Тема 4. Реєстратори та зберігачі цінних паперів

- 4.1. Реєстратори цінних паперів.
- 4.2. Необхідність в послугах реєстратора.
- 4.3. Основні моделі ведення реєстрів.
- 4.4. Реєстроутримувач та його функції.
- 4.5. Зберігачі цінних паперів.
- 4.6. Роль і значення зберігачів цінних паперів.
- 4.7. Комплекс високоякісних депозитарних послуг.

Рекомендована література: 11, 12, 18

Терміни для з'ясування:

- реєстратор цінних паперів;
- функції реєстратора;
- необхідність у послугах реєстратора;
- ведення реєстрів;
- реєстроутримувач;
- зберігач цінних паперів;
- роль і значення зберігача цінних паперів;
- комплекс депозитарних послуг.

Практична частина заняття: індивідуальна презентація теми № 4.

Тема 5. Діяльність та функції торговців при організації торгівлі цінними паперами

- 5.1. Основна мета організації торгівлі цінними паперами.
- 5.2. Поняття «професійна діяльність» учасників фондового ринку.
- 5.3. Фінансове посередництво.
- 5.4. Види фінансового посередництва.
- 5.5. Торговці цінними паперами та їх функції.

5.6. Види діяльності по випуску та обігу цінних паперів.

Рекомендована література: 25, 26

Терміни для з'ясування:

- мета фінансового посередництва;
- професійна діяльність на фондовому ринку;
- фінансове посередництво;
- види фінансового посередництва;
- торговці цінними паперами;
- завдання і функції торговців цінними паперами;
- діяльність по випуску цінних паперів;
- комісійна діяльність по цінним паперам;
- комерційна діяльність по цінним паперам.

Практична частина заняття: індивідуальна презентація теми № 5.

Тема 6. Фондова біржа

- 6.1. Фондова біржа та її організація.
- 6.2. Об'єкти операцій фондової біржі.
- 6.3. Завдання та функції фондової біржі.
- 6.4. Види фондових бірж.
- 6.5. Учасники біржі.
- 6.6. Укладання договорів та біржова ціна.
- 6.7. Фондові біржі України.
- 6.8. Принципи побудови біржової торгівлі.
- 6.9. Основні операції фондової біржі.

Рекомендована література: 26

Терміни для з'ясування:

- фондова біржа;
- організація фондової біржі;

- об'єкти та види операцій на фондовій біржі;
- завдання біржі;
- основні функції біржі;
- види цінних паперів на біржі;
- котирування цінних паперів;
- процедура лізингу.

Практична частина заняття: індивідуальна презентація теми № 6.

5. Організація самостійної та індивідуальної роботи студента

Самостійна робота студентів є важливою формою організації навчального процесу. Головним її завданням з дисципліни «Інфраструктура фінансового ринку» є поглиблення знань по основних темах курсу.

Самостійна робота студентів по вивченню курсу має різні форми, а саме:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійне вивчення додаткової літератури;
- вивчення законодавчих та нормативних актів;
- складання тез виступів до семінарських занять;
- презентація тем семінарських занять;
- підготовка до заліку.

Для успішного опанування всіх тем курсу студенти отримують домашні завдання по вивченню рекомендованої літератури та підготовки індивідуальних презентацій усіх тем курсу. Рекомендації та поради щодо організації самостійної роботи над освоєнням курсу «Інфраструктура фінансового ринку» надаються в процесі читання лекцій, проведення семінарських та практичних занять.

6. Питання для контрольних знань з дисципліни «Інфраструктура фінансового ринку»

1. Роль та місце інфраструктури фінансового ринку у фінансовій системі.
2. Складові інфраструктури фінансового ринку та їх сутність.
3. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку.
4. Фінансовий ринок як саморегулююча система економічних відносин.
5. Завдання регулювання фінансового ринку.
6. Форми регулювання фінансового ринку.
7. Органи регулювання фінансового ринку.
8. Законодавче регулювання фінансового ринку в Україні.
9. Склад та учасники національної депозитарної системи.
10. Сутність депозитарної системи.
11. Значення депозитарної системи для розвитку національного фінансового ринку.
12. Види депозитарної політики.
13. Депозитарії та їх функції.
14. Роль та значення реєстрів цінних паперів.
15. Роль та значення зберігачів цінних паперів.
16. Реєстратори прав власності на іменні фінансові інструменти.
17. Зберігачі цінних паперів та їх функції.
18. Загальне поняття фінансового посередництва.
19. Ринок фінансового посередництва.
20. Діяльність торговців цінними паперами та їх функції.
21. Фондова біржа та їх завдання.
22. Організація та функціонування фондової біржі.
23. Механізм здійснення біржових операцій.
24. Учасники біржової торгівлі.
25. Місце Української фондової біржі в загальній класифікації фондових бірж.

7. Методи навчання та контролю

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, консультація; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, ситуаційні завдання.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: ситуативний (кейс-метод), брейнстормінг (мозковий штурм).

Серед методів контролю виділяють: усну перевірку письмово-розрахункових робіт і перевірку практичних робіт. Усна перевірка організується по різному, в залежності від її мети та від змісту матеріалу, що перевіряється.

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування.

Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування, підсумкового заліку з дисципліни.

8. Критерії оцінювання

Розподіл балів, які отримують студенти:

Для заліку

Поточне тестування та самостійна робота						ІНД 3	Екза мен	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				20	30	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6			
5	5	10	10	10	10			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для заліку	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Варіанти виконання контрольних робіт для заочної форми навчання

Вибір варіанту контрольної роботи повинен відповідати порядковому номеру студента в загальному списку групи.

Варіант № 1

1. Депозитарії та їх функції.
2. Складові інфраструктури фінансового ринку.
3. Форми регулювання фінансового ринку.

Варіант № 2

1. Роль і місце інфраструктури фінансового ринку.
2. Завдання регулювання фінансового ринку.
3. Зберігачі цінних паперів та її функції.

Варіант № 3

1. Загальне поняття фінансового посередництва.

2. Місце Української фондової біржі в загальній класифікації фондових бірж.
3. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку.

Варіант № 4

1. Фінансовий ринок як саморегулююча система економічних відносин.
2. Склад та учасники національної депозитарної системи.
3. Ринок фінансового посередництва.

Варіант № 5

1. Фондова біржа та її завдання.
2. Види депозитарної політики.
3. Органи регулювання фінансового ринку.

Варіант № 6

1. Види депозитарної політики.
2. Роль та значення зберігачів цінних паперів.
3. Діяльність торговців цінними паперами та їх функції.

Варіант № 7

1. Учасники біржової торгівлі.
2. Фінансовий ринок як саморегулююча система економічних відносин.
3. Форми регулювання фінансового ринку.

Варіант № 8

1. Завдання регулювання фінансового ринку.
2. Сутність депозитарної системи.
3. Механізм здійснення біржових операцій.

Варіант № 9

1. Ринок фінансового посередництва.
2. Складові інфраструктури фінансового ринку та їх сутність.
3. Законодавче регулювання фінансового ринку.

Варіант № 10

1. Роль та місце інфраструктури фінансового ринку у фінансовій системі.
2. Зберігачі цінних паперів та їх функції.

3. Учасники біржової торгівлі.

Варіант № 11

1. Організація та функціонування фондової біржі.
2. Депозитарії та їх функції.
3. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку.

Варіант № 12

1. Завдання регулювання фінансового ринку.
2. Склад та учасники національної депозитарної системи.
3. Ринок фінансового посередництва.

Варіант № 13

1. Фондова біржа та її завдання.
2. Реєстратори право власності на іменні цінні папери.
3. Складові інфраструктури фінансового ринку.

Варіант № 14

1. Роль і місце інфраструктури фінансового ринку у фінансовій системі.
2. Зберігачі цінних паперів та їх функції.
3. Загальне поняття фінансового посередництва.

Варіант № 15

1. Місце Української фондової біржі в загальній класифікації фондових бірж.
2. Значення депозитарної системи для розвитку національного фінансового ринку.
3. Складові інфраструктури фінансового ринку та їх сутність.

Варіант № 16

1. Фінансовий ринок як саморегулююча система економічних відносин.
2. Склад та учасники національної депозитарної системи.
3. Законодавче регулювання фінансового ринку.

Варіант № 17

1. Зберігачі цінних паперів та їх функції.
2. Роль та місце інфраструктури фінансового ринку у фінансовій системі.
3. Завдання регулювання фінансового ринку.

Варіант № 18

1. Форми регулювання фінансового ринку.
2. Роль та значення реєстраторів цінних паперів.
3. Ринок фінансового посередництва.

Варіант № 19

1. Організація та функціонування фондової біржі.
2. Загальне поняття фінансового посередництва.
3. Складові інфраструктури фінансового ринку та їх сутність.

Варіант № 20

1. Органи регулювання фінансового ринку.
2. Учасники біржової торгівлі.
3. Місце Української фондової біржі в загальній класифікації фондових бірж.